

**INFRAȚIUNI DE ÎNCĂLCARE A OBLIGAȚIILOR CE REVIN
REPREZENTANȚILOR AUTORITĂȚILOR, PERSOANELOR FIZICE SAU JURIDICE
ÎN LEGĂTURĂ CU ACTIVITĂȚILE ECONOMICE ȘI SOCIALE
CU IMPACT ASUPRA MEDIULUI: ANALIZA DE DREPT PENAL**

Sergiu BRÎNZA, Dumitru MARDARI*

Universitatea de Stat din Moldova

*Judecătoria sectorului Ciocana, mun. Chișinău

În studiul de față analizei juridico-penale sunt supuse infracțiunile de încălcare a obligațiilor ce revin reprezentanților autorităților, persoanelor fizice sau juridice, în legătură cu activitățile economice și sociale cu impact asupra mediului. Se au în vedere infracțiunile specificate la art.223-226 CP RM. În acest scop, au fost stabilite: obiectul juridic special; obiectul material sau imaterial (după caz); victima; conținutul faptei (acțiunii sau inacțiunii) prejudiciabile; urmările prejudiciabile ale infracțiunii și legătura cauzală (după caz); alte semne ale laturii obiective a infracțiunii (dacă acestea sunt obligatorii pentru calificarea faptei); tipul componentei de infracțiune în funcție de rezultatul infracțiunii (componentă materială, componentă formală, componentă formal-materială); momentul de consumare a infracțiunii; forma și tipul vinovăției; motivul și scopul infracțiunii; condițiile generale și speciale ale subiectului infracțiunii; circumstanțele agravante.

Cuvinte-cheie: mediu, obligații ce revin în legătură cu activitățile economice și sociale cu impact asupra mediului, securitate ecologică; circulația substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, date despre poluarea mediului, obligații de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice.

**OFFENCES ON VIOLATION OF OBLIGATIONS INCUMBENT TO PUBLIC OFFICIALS, TO
NATURAL OR LEGAL PERSONS WITH REGARD TO THEIR ECONOMIC AND SOCIAL
PRACTICES WITH ENVIRONMENTAL IMPACT: PENAL LAW ANALYSIS**

In the present study are submitted to penal-judicial analysis the offenses on violation of obligations incumbent to public officials, to natural or legal persons, with regard to their economic and social practices with environmental impact, namely, the offences specified at art.223-226 PC RM. For this purpose, there have been established: the special juridical object; the material or immaterial object (where applicable); the victim; the content of the prejudicial act (action or inaction); the prejudicial consequences of the offence and the causal link (where applicable); other signs of the objective side of the offence (if these are required to qualify the offence); the indication of the type of content of the offence with regard to the offence conclusion (material content, formal content, formal-material content); the moment of consumption of the offence; the form and type of the guilt; the reason and purpose of the offence; the general and special conditions of the subject of the offence; the aggravating circumstances.

Keywords: environment; obligations incumbent with regard to economic and social practices with environmental impact; ecological security; the circulation of radioactive, bacterial or toxic substances, materials and wastes; data on environmental pollution; the obligations on liquidation of the consequences of environmental violations.

1. Încălcarea cerințelor securității ecologice (art.223 CP RM)

La art.223 CP RM se prevede răspunderea pentru infracțiunea de încălcare a cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția sau punerea în exploatare, precum și la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective de către persoanele responsabile de respectarea lor, dacă aceasta a provocat:

- mărirea esențială a nivelului radiației (lit.a));
- daune sănătății populației (lit.b));
- pieirea în masă a animalelor (lit.c));
- alte urmări grave (lit.d)).

Obiectul juridic generic al infracțiunii de încălcare a cerințelor securității ecologice (ca și al tuturor celorlalte infracțiuni specificate în Capitolul IX al Părții Speciale a Codului penal) îl formează relațiile sociale cu privire la integritatea mediului.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.223 CP RM are un caracter complex. Astfel, **obiectul juridic principal** îl constituie relațiile sociale cu privire la respectarea cerințelor securității ecologice în

procesul realizării de activități economice și sociale cu impact asupra mediului. La rândul său, *obiectul juridic secundar* îl formează relațiile sociale cu privire la menținerea în limitele admisibile a nivelului radiației, la sănătatea sau viața persoanelor ori viața animalelor.

Obiectul material al infracțiunii analizate are un caracter complex. În aceste condiții, *obiectul material principal* îl constituie construcțiile industriale, agricole, științifice sau alte obiective. Cât privește *obiectul material secundar*, acesta îl reprezintă, după caz, solul, subsolul, apele, flora sau fauna, corpul persoanei. Aerul atmosferic constituie *obiectul imaterial secundar* al infracțiunii specificate la art.223 CP RM.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la art.223 CP RM are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea sau în inacțiunea de încălcare a cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția sau punerea în exploatare, ori la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective; 2) urmările prejudiciabile sub forma: a) măririi esențiale a nivelului radiației; b) daunelor cauzate sănătății populației; c) pieirii în masă a animalelor; d) altor urmări grave; 3) legătura cauzală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Acțiunea sau inacțiunea prejudiciabilă se concretizează în încălcarea cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția sau punerea în exploatare, ori la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective.

Proiectarea reprezintă elaborarea unei lucrări tehnice întocmite pe baza unei teme date, care cuprinde calculele tehnico-economice, desenele, instrucțiunile etc., necesare executării unei construcții industriale, agricole, științifice sau a unui alt obiectiv.

Amplasarea constituie așezarea pe un anumit loc a construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective.

Construcția se exprimă în ansamblul de operații efectuate cu ajutorul mecanismelor și mașinilor, precum și manopera, în vederea realizării, reconstruirii, restaurării sau consolidării unei construcții industriale, agricole, științifice sau a unui alt obiectiv.

Punerea în exploatare reprezintă predarea de către executor a construcției industriale, agricole, științifice sau a unui alt obiectiv, care este corelativă cu recepția respectivului obiectiv de către o comisie abilitată, presupunând efectuarea de testări ale obiectivului predat/recepționat, includerea acestuia în procesul tehnologic, verificarea documentației necesare etc.

Exploatarea constituie utilizarea conform destinației a unei construcții industriale, agricole, științifice sau a unui alt obiectiv (fabricarea producției, producerea energiei etc.).

Printre obiectivele proiectate, amplasate, construite, puse în exploatare sau exploatate se numără: construcțiile industriale (uzine, fabrici, centrale electrice, conducte magistrale, obiective subterane etc.); construcțiile agricole (întreprinderi de creștere a animalelor, sisteme de ameliorare a solului, sere etc.), construcțiile științifice (obiective radiologice (nucleare), stații și posturi staționare și mobile destinate observațiilor asupra stării și poluării mediului etc.); alte obiective (obiective locative, obiective de menire social-culturală, depozite, garaje, chioșcuri, gherete, pavilioane, cabine, corpuri și panouri de afișaj etc.).

Nu se au în vedere alte entități. De exemplu – în ipoteza dării în exploatare ori a exploatării vehiculelor terestre, a navelor sau aeronavelor care depășesc normativele admise de emisie a poluanților și de emisie a zgomotului în timpul funcționării – se aplică art.152 sau 153 din Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24.10.2008 [1].

În vederea atestării faptului de încălcare a cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția sau punerea în exploatare, ori la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective, este indispensabilă identificarea reglementărilor normative care stabilesc cerințele securității ecologice, pe care le-a încălcat făptuitorul. Printre actele normative, care conțin astfel de reglementări, se numără: Codul funciar al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 25.12.1991 [2]; Legea Republicii Moldova privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 09.07.2010 [11]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Regulamentului privind autorizarea funcționării și schimbării destinației construcțiilor și amenajărilor, nr.306 din 30.03.2000 [4], etc.

În ipoteza nerespectării prevederilor normative menționate mai sus, devine aplicabil art.223 CP RM.

Infracțiunea prevăzută la art.223 CP RM este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul producerii urmărilor prejudiciabile sub forma: a) măririi esențiale a nivelului radiației; b) daunelor cauzate sănătății populației; c) pieirii în masă a animalelor; d) altor urmări grave.

În sensul prevederii de la lit.a) art.223 CP RM, prin „mărirea esențială a nivelului radiației” se are în vedere producerea unui incident radiologic/nuclear sau a unui accident radiologic/nuclear. Conform Legii privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 08.06.2012 [12], incidentul radiologic/nuclear constituie evenimentul care afectează instalația nucleară/radiologică și care conduce la mărirea dozei de expunere a personalului în raport cu nivelul admisibil și/sau conduce la prezența substanțelor radioactive în zonele unde acestea nu sunt prevăzute conform proiectului și care necesită aplicarea unor măsuri de corecție; accidentul radiologic/nuclear reprezintă evenimentul care afectează instalația nucleară/radiologică și provoacă iradierea sau contaminarea populației, a mediului cu substanțe radioactive peste limitele permise de normele în vigoare.

Trebuie de menționat că nivelul admisibil al radiației emise de radionuclizii existenți în scoarța pământului, în aer, apă, în materiale de construcție, vegetație etc. se stabilește în corespundere cu Regulamentul și Normele igienice ale Ministerului Sănătății privind reglementarea expunerii la radiații a populației de la sursele naturale, nr.217 din 30.07.2001 [18].

În sensul prevederii de la lit.b) art.223 CP RM, prin „daune cauzate sănătății populației” se are în vedere apariția unei boli sau a unui eveniment de sănătate care determină probabilitatea înaltă a unui număr mare de decese și/sau a unui număr mare de dizabilități în rândul populației afectate ori care determină expunerea largă la acțiunea unui agent biologic, chimic sau fizic ce poate cauza în viitor riscuri semnificative pentru un număr substanțial de persoane în mijlocul populației afectate.

În sensul prevederii de la lit.c) art.223 CP RM – așa cum rezultă din anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, nr.1076 din 16.11.2010 [5] – prin „pieirea în masă a animalelor” se înțelege moartea unui număr considerabil de animale sălbatice, de fermă, de companie etc., când rata pieirii depășește media statistică de trei și mai multe ori.

În sensul prevederii de la lit.d) art.223 CP RM, prin „alte urmări grave” trebuie de înțeles vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul persoanei.

Dacă fapta nu implică survenirea unor astfel de urmări prejudiciabile, art.223 CP RM este inaplicabil. În schimb, pot fi aplicate alte norme. De exemplu, pentru darea în exploatare a întreprinderilor, secțiilor, agregatelor, căilor de transport, obiectivelor comunale, a altor obiective noi, precum și a celor reconstruite, fără instalațiile de prevenire a impactului negativ asupra stării și regenerării pădurilor, răspunderea se aplică în conformitate cu art.133 din Codul contravențional. La fel, proiectarea și construcția de întreprinderi și de alte obiective, care nu corespund condițiilor de securitate a utilizării, prelucrării și evacuării deșeurilor, se califică în conformitate cu alin.(8) art.154 din Codul contravențional. În alte cazuri, încălcarea cerințelor ecologice la construcția, la punerea în funcțiune, la exploatarea întreprinderilor, instalațiilor, altor obiective atrage răspunderea potrivit art.144 din Codul contravențional.

Latura subiectivă a infracțiunii de încălcare a cerințelor securității ecologice se caracterizează prin intenție sau imprudență față de fapta prejudiciabilă și prin imprudență față de urmările prejudiciabile. Motivul infracțiunii se exprimă, în principal, în superficialitatea manifestată de către făptuitor în raport cu respectarea cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția sau punerea în exploatare, ori la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective.

Subiectul infracțiunii specificate la art.223 CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

În plus, subiectul are calitatea specială de persoană responsabilă de proiectarea, amplasarea, construirea, punerea în exploatare sau exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective.

De exemplu, în conformitate cu Legea privind protecția mediului înconjurător, reprezentanții autorităților administrației publice locale și beneficiarii programelor și activităților, care presupun schimbări ale mediului înconjurător sau ale unor componente ale acestuia, sunt obligați să informeze populația care locuiește în perimetrul zonei de protecție sanitară a obiectivului social-economic, în etapele de proiectare și amplasare a acestuia, cu cel puțin 30 de zile înainte de întocmirea materialelor de atribuire a terenului în conformitate cu legislația, despre proiectarea, amplasarea și punerea în funcțiune a obiectivelor social-economice; de asemenea, reprezentanții autorităților administrației publice locale și beneficiarii programelor și activităților, care presupun schimbări ale mediului înconjurător sau ale unor componente ale acestuia, sunt obligați să obțină avizul pozitiv al Expertizei ecologice de stat asupra documentației de proiect, elaborate în modul stabilit.

În acord cu Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, în lipsa documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului, reprezentantul autorității executive a administrației publice locale este cel obligat să elaboreze, prin intermediul serviciilor abilitate, o schemă de amplasare a imobilului/terenului și a rețelelor edilitare, care, fiind avizată, printre altele, de inspectoratul ecologic, va servi drept temei pentru elaborarea și emiterea certificatului de urbanism pentru proiectare; reprezentantul autorității executive a administrației publice locale este obligat să anexeze la certificatul de urbanism pentru proiectare, printre altele, avizul ecologic.

Potrivit Hotărârii Ministerului Sănătății și Protecției Sociale cu privire la aprobarea și implementarea Regulilor și normativelor sanitaro-epidemiologice de stat privind amplasarea, proiectarea, construcția și exploatarea stațiilor de alimentare cu produse petroliere și gaze, revizuite în conformitate cu Legea nr.424-XV din 16 decembrie 2004 privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător, nr.17 din 29.12.2005, administrația întreprinderilor și instituțiilor de proiectare, construcție și exploatare a stațiilor de alimentare cu produse petroliere și gaze este cea care trebuie să asigure controlul de laborator al stării condițiilor mediului înconjurător la obiectivele subordonate.

Conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Regulamentului privind construcția locuințelor proprietate privată, nr.623 din 02.07.1999, beneficiarul executării de construcție a locuinței private într-un oraș (municipiu) este cel obligat să avizeze la agenția ecologică documentația de proiect pentru construcția, reconstrucția și modificarea locuințelor private, verificată de specialiști atestați.

Și astfel de exemple pot continua. Important este ca, în orice caz, făptuitorul să aibă o datorie de respectare a cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția, punerea în exploatare sau la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice ori a altor obiective, în a cărei exercitare a manifestat deficiențe care au condus la neîndeplinirea acestei datorii.

Articolul 233 CP RM poate fi considerat normă specială în raport cu art.329 CP RM „Neglijența în serviciu” în cazul în care subiectul infracțiunii este o persoană publică. Tragerea unei astfel de persoane la răspundere în baza art.223 CP RM exclude aplicarea suplimentară a art.329 CP RM.

2. Încălcarea regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice (art.224 CP RM)

În art.224 CP RM – sub aceeași denumire marginală de încălcare a regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice sunt incriminate (reunite) șapte variante-tip de infracțiuni.

În acest fel, prima variantă-tip de infracțiune, prevăzută la alin.(1) art.224 CP RM, se exprimă în încălcarea regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice, dacă aceasta creează pericolul cauzării de daune esențiale sănătății populației sau mediului.

La rândul său, cea de-a doua variantă-tip de infracțiune, specificată la lit.b) alin.(2) art.224 CP RM, presupune încălcarea regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice, săvârșită în zona situației ecologice excepționale sau în zona unei calamități naturale.

Cea de-a treia variantă-tip de infracțiune, prevăzută la lit.c) alin.(2) art.224 CP RM, constă în încălcarea regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice, soldată cu impurificarea, otrăvirea sau infectarea mediului.

Cea de-a patra variantă-tip de infracțiune, specificată la lit.d) alin.(2) art.224 CP RM, presupune încălcarea regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice, soldată cu pieirea în masă a animalelor.

Cea de-a cincea variantă-tip de infracțiune, prevăzută la lit.a) alin.(3) art.224 CP RM, se exprimă în încălcarea regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice, care provoacă din imprudență îmbolnăvirea în masă a oamenilor.

Cea de-a șasea variantă-tip de infracțiune, consemnată la lit.b) alin.(3) art.224 CP RM, presupune încălcarea regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utiliza-

rea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice, care provoacă din imprudență decesul persoanei.

În sfârșit, cea de-a șaptea variantă-tip de infracțiune, specificată la alin.(4) art.224 CP RM, constă în încălcarea regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice, soldată cu decesul a două sau mai multor persoane.

Obiectul juridic special al infracțiunii specificate la alin.(1) art.224 CP RM are un caracter complex. Astfel, **obiectul juridic principal** îl constituie relațiile sociale cu privire la circulația legală de substanțe, materiale și deșeurii radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și de substanțe chimice. La rândul său, **obiectul juridic secundar** îl formează relațiile sociale cu privire la sănătatea populației sau la integritatea mediului.

Obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.224 CP RM are un caracter complex. În aceste condiții, **obiectul material principal** îl constituie substanțele, materialele sau deșeurile radioactive, bacteriologice ori toxice, sau pesticidele, erbicidele sau alte substanțe chimice. **Obiectul material secundar** îl reprezintă, după caz, solul, subsolul, apele, flora sau fauna, corpul persoanei. Aerul atmosferic constituie **obiectul imaterial secundar** al infracțiunii specificate la alin.(1) art.224 CP RM.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la alin.(1) art.224 CP RM cuprinde fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea sau în inacțiunea de încălcare a regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor sau deșeurilor radioactive, bacteriologice ori toxice, sau a pesticidelor, erbicidelor ori a altor substanțe chimice. Această acțiune sau inacțiune se află în legătură cauzală cu pericolul cauzării de daune esențiale sănătății populației sau mediului.

Regulile ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau de utilizarea substanțelor, materialelor sau deșeurilor radioactive, bacteriologice ori toxice, sau a pesticidelor, erbicidelor ori a altor substanțe chimice, pe care le încalcă făptuitorul, sunt stabilite în cadrul unor acte normative, la care face trimitere alin.(1) art.224 CP RM și care astfel complinesc dispoziția de incriminare a faptei respective.

Printre asemenea acte normative se numără: Legea Republicii Moldova privind protecția mediului înconjurător, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 16.06.1993 [13]; Legea Republicii Moldova cu privire la regimul produselor și substanțelor nocive, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 03.07.1997 [14]; Legea Republicii Moldova cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 23.09.2010 [15]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la preîntâmpinarea importului și comercializării ilicite a produselor chimice și biologice destinate utilizării în agricultură și silvicultură pe teritoriul republicii, nr.740 din 02.11.1995 [6]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulilor privind prestarea serviciilor poștale, nr.798 din 18.06.2002 [7], etc.

Infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.224 CP RM este o infracțiune formal-materială. Pentru consumarea ei nu este suficientă săvârșirea acțiunii sau inacțiunii de încălcare a regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau utilizarea substanțelor, materialelor sau deșeurilor radioactive, bacteriologice ori toxice, sau a pesticidelor, erbicidelor ori a altor substanțe chimice. Mai este necesar să apară pericolul real al cauzării de daune esențiale sănătății populației sau mediului, nu să fie efectiv cauzate asemenea daune.

Prin „daune cauzate sănătății populației sau mediului” se înțelege: impurificarea, otrăvirea sau infectarea mediului; pieirea în masă a animalelor; îmbolnăvirea în masă a oamenilor.

În acord cu alin.(2) art.126 CP RM, caracterul esențial al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei.

Dacă fapta nu implică apariția pericolului real al cauzării de daune esențiale sănătății populației sau mediului, alin.(1) art.224 CP RM nu poate fi aplicat. Însă, pot fi aplicate alte norme. Astfel, pentru încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor, răspunderea se aplică în conformitate cu unele prevederi ale art.154 din Codul contravențional: nerespectarea modului stabilit de colectare, păstrare, transport, depozitare, ardere, neutralizare și evacuare, inclusiv în obiectivele acvatice, în subsol etc., a deșeurilor industriale, de construcție, menajere și de altă natură (alin.(1)); depozitarea arbitrară sau în locuri interzise ori utilizarea unor alte procedee de evacuare a deșeurilor fără autorizația autorităților abilitate (alin.(3)); transmiterea deșeurilor periculoase unor persoane fizice sau juridice care nu dețin licențe (autorizații) pentru transportul, păstrarea și prelucrarea lor (alin.(6)); nerespectarea regimului și a regulilor de exploatare a instalațiilor de prelucrare și neutra-

lizare a deșeurilor, a locurilor de depozitare ori de înhumare a deșeurilor industriale, menajere și de altă natură (alin.7)); nerespectarea regulilor privind importul, exportul sau tranzitul de deșeuri (alin.(9)).

În alte ipoteze, răspunderea se aplică în baza art.155 din Codul contravențional, pentru încălcarea regulilor de evidență, transport, păstrare, utilizare și înhumare a substanțelor radioactive, a preparatelor biologice, chimice și a altor substanțe toxice: încălcarea regulilor de evidență, transport, păstrare, utilizare și înhumare a substanțelor radioactive, a preparatelor biologice și chimice, a îngrășămintelor minerale, a substanțelor meliorative, a pesticidelor, a stimulatorilor de creștere a plantelor, a amestecurilor de preparate sau a altor substanțe toxice, dacă această faptă nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii (alin.(1)); încălcarea normativelor, regulilor și standardelor care stabilesc modul și limitele aplicării substanțelor menționate la alin.(1) art.155 din Codul contravențional (alin.(2)); aplicarea de preparate chimice și de alte substanțe de protecție a plantelor cu ajutorul aviației, introducerea lor în sol adăpostit, în zonele sanitare de protecție a surselor de apă și în zonele de protecție a apelor în perioada de toamnă–iarnă, cu excepția cazurilor de aplicare în lupta contra rozătoarelor (alin.(3)).

Latura subiectivă a infracțiunii în cauză se caracterizează prin intenție sau imprudență față de fapta prejudiciabilă și prin imprudență față de urmările prejudiciabile. Motivul infracțiunii se exprimă, în principal, în superficialitatea manifestată de către făptuitor în raport cu respectarea regulilor ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau de utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, precum și a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice.

Subiectul infracțiunii specificate la alin.(1) art.224 CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

În afară de aceasta, subiectul are calitatea specială de persoană obligată să respecte regulile ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau de utilizarea substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, ori a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice.

Obligativitatea respectării acestor reguli rezultă din prevederile actelor normative care reglementează circulația substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice ori a pesticidelor, erbicidelor sau a altor substanțe chimice: Legea privind protecția mediului înconjurător; Legea cu privire la regimul produselor și substanțelor nocive; Legea cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la preîntâmpinarea importului și comercializării ilicite a produselor chimice și biologice destinate utilizării în agricultură și silvicultură pe teritoriul republicii; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulilor privind prestarea serviciilor poștale etc.

Cât privește infracțiunile prevăzute la alin.(2)-(4) art.224 CP RM, deosebirea acestora față de infracțiunea specificată la alin.(1) art.224 CP RM constă, în principal, în conținutul obiectului juridic secundar și în structura și conținutul laturii obiective.

La concret, se aduce atingere, în plan secundar, relațiilor sociale cu privire la: viața animalelor (în cazul infracțiunii prevăzute la lit.d) alin.(2) art.224 CP RM); sănătatea persoanei (în ipoteza infracțiunii specificate la lit.a) alin.(3) art.224 CP RM); viața persoanei (în cazul infracțiunilor prevăzute la lit.b) alin.(3) și la alin.(4) art.224 CP RM).

Sub aspectul structurii laturii obiective, infracțiunile prevăzute la alin.(2)-(4) art.224 CP RM sunt infracțiuni materiale. Excepție constituie numai infracțiunea specificată la lit.b) alin.(2) art.224 CP RM care este o infracțiune formală. În consecință, infracțiunea prevăzută la lit.b) alin.(2) art.224 CP RM se consideră consumată din momentul încălcării regulilor stabilite ce țin de fabricarea, importul, exportul, îngroparea, păstrarea, transportarea sau de utilizarea substanțelor, materialelor sau deșeurilor radioactive, bacteriologice ori toxice, sau a pesticidelor, erbicidelor ori a altor substanțe chimice. În cazul celorlalte infracțiuni specificate la alin.(2)-(4) art.224 CP RM, consumarea este marcată de producerea urmărilor prejudiciabile sub formă de: impurificare, otrăvire sau infectare a mediului (lit.c) alin.(2)); pieire în masă a animalelor (lit.d) alin.(2)); îmbolnăvire în masă a oamenilor (lit.a) alin.(3)); deces al persoanei (lit.a) alin.(3)); deces a două sau mai multor persoane (alin.(4)).

În situația infracțiunii prevăzute la lit.b) alin.(2) art.224 CP RM, locul infracțiunii este semnul secundar obligatoriu al laturii obiective. Se are în vedere zona situației ecologice excepționale sau zona unei calamități naturale.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Regulamentului rețelei naționale de observare și control de laborator asupra contaminării (poluării) mediului înconjurător cu substanțe radioactive, otrăvitoare, puternic toxice și agenți biologici, nr.961 din 21.08.2006 [8], prin „situație

ecologică excepțională” se înțelege întreruperea condițiilor normale de viață și activitate a populației la un obiect sau pe un anumit teritoriu în urma unei avarii, catastrofe, calamități cu caracter natural, tehnogen sau biologic-social, care conduc sau pot conduce la pierderi umane și materiale*.

În general, prin „calamitate” se are în vedere situația de fapt determinată de un eveniment neașteptat care poate provoca urmări grave pentru o anumită colectivitate sau pentru un grup de persoane [3].

Atragem atenția că, în ipoteza infracțiunii prevăzute la lit.b) alin.(2) art.224 CP RM, se are în vedere nu oricare calamitate, dar numai calamitatea naturală.

În conformitate cu Regulamentul cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, prin „calamitate naturală” se înțelege fenomenul distructiv natural și (sau) antroponatural, la producerea căruia poate apărea sau apare un pericol pentru viața și sănătatea oamenilor, se deteriorează sau se distrug bunurile materiale, factorii și componentele de mediu.

În încheierea analizei infracțiunilor prevăzute la art.224 CP RM, accentuăm că acestea se pot afla între ele în concurs. Explicația constă în faptul că, la alin.(1), lit.b)-d) alin.(2), lit.a), b) alin.(3) și alin.(4) art.224 CP RM, sunt prevăzute șapte infracțiuni de sine stătătoare.

3. Tănuirea de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului (art.225 CP RM)

Fapta de tănuire de date sau prezentare intenționată de date neautentice despre poluarea mediului este incriminată în art.225 CP RM într-o variantă-tip și într-o variantă agravată.

Astfel, varianta-tip de infracțiune, specificată la alin.(1) art.225 CP RM, se exprimă în tănuirea datelor sau în prezentarea intenționată de către o persoană cu funcție de răspundere ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, precum și de către o persoană juridică, a datelor neautentice despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, precum și despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului, dacă aceasta a provocat din imprudență:

- *îmbolnăvirea în masă a oamenilor (lit.a));*
- *pieirea în masă a animalelor (lit.b));*
- *decesul persoanei (lit.c));*
- *alte urmări grave (lit.d)).*

În varianta sa agravată, prevăzută la alin.(2) art.225 CP RM, tănuirea de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului se soldează cu decesul a două sau mai multor persoane.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.225 CP RM are un caracter complex. În acest sens, **obiectul juridic principal** îl constituie relațiile sociale cu privire la realizarea dreptului la accesul liber la informațiile (datele) veridice privitoare la starea mediului. La rândul său, **obiectul juridic secundar** al infracțiunii de tănuire de date sau de prezentare intenționată de date neautentice despre poluarea mediului îl formează relațiile sociale cu privire la viața animalelor, sănătatea sau viața persoanei.

În general, prin „informații” („date”) se are în vedere cunoștințele despre persoane, subiecte, fapte, evenimente, fenomene, procese, obiecte, situații și idei. Totuși, numai datele despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, ori despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului pot reprezenta **obiectul imaterial principal** al infracțiunii prevăzute la art.225 CP RM. De aceea, se aplică răspunderea conform art.180 CP RM în ipoteza încălcării intenționate de către o persoană cu funcție de răspundere a procedurii legale de asigurare și de realizare a dreptului de acces la informație, încălcare ce a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei care a solicitat informații referitoare la ocrotirea sănătății populației sau la protecția mediului, cu excepția informațiilor (datelor) despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, ori despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului.

---

* Denumirile și criteriile de evaluare a situațiilor excepționale sunt prezentate în anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, nr.1076 din 16.11.2010.

Obiectul material secundar al infracțiunii specificate la art.225 CP RM îl reprezintă, după caz, solul, subsolul, apele, flora sau fauna, corpul persoanei.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la art.225 CP RM are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea sau în inacțiunea de tănuire a datelor sau de prezentare a datelor neautentice despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața ori sănătatea populației, sau despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului; 2) urmările prejudiciabile sub forma: a) îmbolnăvirii în masă a oamenilor; b) pieirii în masă a animalelor; c) decesului persoanei; d) altor urmări grave; 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

După cum se poate vedea, fapta prejudiciabilă analizată cunoaște următoarele două modalități normative alternative: 1) inacțiunea de tănuire a datelor despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața ori sănătatea populației, sau despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului; 2) acțiunea de prezentare a datelor neautentice despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața ori sănătatea populației, sau despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului.

Oricare din aceste două modalități este suficientă pentru aplicarea răspunderii în baza art.225 CP RM.

Prima dintre modalitățile nominalizate mai sus presupune neîndeplinirea de către făptuitor a obligației de furnizare a datelor despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața ori sănătatea populației, sau despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului, deși făptuitorul putea și trebuia să execute această obligație.

Cea de-a doua modalitate a faptei prejudiciabile examinate presupune furnizarea respectivelor date către destinatar, însă aceste date nu corespund realității, reflectând exagerat sau diminuat anumite detalii legate de avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața ori sănătatea populației, sau despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului.

Obligația de furnizare – completă și veridică – a datelor despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața ori sănătatea populației, sau despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului decurge din conținutul unor acte normative, la care face trimitere art.225 CP RM.

Printre astfel de acte normative se numără: Legea privind protecția mediului înconjurător; Legea Republicii Moldova cu privire la protecția civilă, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 09.11.1994 [16]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Regulamentului rețelei naționale de observare și control de laborator asupra contaminării (poluării) mediului înconjurător cu substanțe radioactive, otrăvitoare, puternic toxice și agenți biologici, nr.961 din 21.08.2006; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, nr.1076 din 16.11.2010, etc.

Infracțiunea specificată la art.225 CP RM este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul producerii urmărilor prejudiciabile sub forma: a) îmbolnăvirii în masă a oamenilor; b) pieirii în masă a animalelor; c) decesului persoanei; d) altor urmări grave.

Aceste urmări prejudiciabile au un caracter alternativ. Producerea oricăreia din ele este suficientă în vederea aplicării răspunderii conform art.225 CP RM. Producerea mai multora din urmările prejudiciabile consemnate mai sus (în ipoteza unicității infracțiunii) poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei.

În sensul prevederii de la lit.d) alin.(1) art.225 CP RM – așa cum reiese din anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, nr.1076 din 16.11.2010 – prin „îmbolnăvirea în masă a oamenilor” se are în vedere îmbolnăvirea a cel puțin 20 de persoane.

Noțiunea „pieirea în masă a animalelor”, desemnând urmările prejudiciabile în ipoteza specificată la lit.b) alin.(1) art.225 CP RM, a fost definită cu ocazia analizei ipotezei prevăzute la lit.c) art.223 CP RM. De aceea, facem trimitere la explicațiile corespunzătoare.

În sensul prevederii de la lit.d) alin.(1) art.225 CP RM, prin „alte urmări grave” trebuie de înțeles vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Dacă fapta nu implică producerea urmărilor prejudiciabile consemnate în dispoziția art.225 CP RM, răspunderea poate fi aplicată conform alin.(4) art.154 din Codul contravențional, pentru tănuirea informației sau pentru prezentarea intenționată de informații false sau incomplete privind gestionarea deșeurilor, privind evacuarea lor în caz de avarie. De asemenea, împiedicarea accesului inspectorilor de stat pentru ecologie la inspectarea obiectivelor și refuzul de a acorda informații, precum și prezentarea unei informații eronate despre starea mediului se califică în conformitate cu art.145 din Codul contravențional. Nu în ultimul rând, la alin.(5) art.155¹ al Codului contravențional se stabilește răspunderea pentru tănuirea cazurilor de depistare, de sustragere, de pierdere a surselor de radiații ionizante, a materialelor nucleare, de distrugere a integrității surselor radioactive sau neinformarea, în termen de 24 de ore, a Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice despre aceste fapte.

Latura subiectivă a infracțiunii analizate se caracterizează prin intenție față de fapta prejudiciabilă și prin imprudență față de urmările prejudiciabile. Dacă făptuitorul manifestă intenție față de urmările prejudiciabile, în prezența scopului de a slăbi baza economică și capacitatea de apărare a țării, cele săvârșite pot fi calificate ca diversiune, în conformitate cu art.343 CP RM.

Motivele infracțiunii de tănuire de date sau de prezentare intenționată de date neautentice despre poluarea mediului se pot exprima în: excesul de zel; frica de a fi sancționat de conducător; răzbunare etc.

Subiectul infracțiunii prevăzute la art.225 CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

Subiectul în cauză are calitatea specială de persoană cu funcție de răspundere sau de persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, ori de persoană juridică având obligația să informeze despre avariile cu poluare excesivă a mediului, cu poluare radioactivă, chimică, bacteriologică sau cu alte urmări periculoase pentru viața sau sănătatea populației, ori despre starea sănătății populației afectate de poluarea mediului.

După cum rezultă din legislația în materie (în special, din anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, nr.1076 din 16.11.2010), subiect al infracțiunii prevăzute la art.225 CP RM, după caz, este sau reprezintă: Guvernul; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Economiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Mediului; Ministerul Apărării; Ministerul Finanțelor; subdiviziunile specializate ale Ministerului Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Serviciul Hidrometeorologic de Stat; autoritățile administrației publice locale ale raioanelor, municipiilor, unităților cu statut special de autonomie; Agenția „Apele Moldovei”; Întreprinderea de Stat „Moldtranelectrica”; Academia de Științe a Moldovei; S.A. „Moldova-GAZ”; agenții economici care au în proprietate rețele de gaze sau obiecte de gazificare etc.

Aplicarea răspunderii în baza art.225 CP RM exclude calificarea suplimentară conform art.327, 328 sau 335 CP RM.

Circumstanța agravantă specificată la alin.(2) art.225 CP RM presupune o pluralitate de victime (două sau mai multe). Numărul de victime nu influențează asupra calificării infracțiunii, însă poate fi luat în considerare la individualizarea pedepsei. Aplicarea răspunderii în baza alin.(2) art.225 CP RM exclude calificarea suplimentară conform alin.(2) art.149 CP RM.

4. Neîndeplinirea obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice (art.226 CP RM)

Fapta de neîndeplinire a obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice este incriminată în art.226 CP RM într-o variantă-tip și într-o variantă agravată.

În aceste condiții, varianta-tip de infracțiune, specificată la alin.(1) art.226 CP RM, se exprimă în eschivarea sau în îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană cu funcție de răspundere ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, precum și de către o persoană juridică, a obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice, dacă aceasta a provocat din imprudență:

- *îmbolnăvirea în masă a oamenilor (lit.a));*
- *pieirea în masă a animalelor (lit.b));*
- *decesul persoanei (lit.c));*
- *alte urmări grave (lit.d)).*

În varianta sa agravată, consemnată la alin.(2) art.226 CP RM, neîndeplinirea obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice se soldează cu decesul a două sau mai multor persoane.

Obiectul juridic special al infracțiunii specificate la art.226 CP RM are un caracter complex. La concret, *obiectul juridic principal* îl constituie relațiile sociale cu privire la îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice. În același timp, *obiectul juridic secundar* îl formează relațiile sociale cu privire la sănătatea sau viața persoanelor, viața animalelor.

Obiectul material al infracțiunii examinate îl reprezintă, după caz, solul, subsolul, apele, flora sau fauna, corpul persoanei. Aerul atmosferic constituie *obiectul imaterial* al infracțiunii specificate la art.226 CP RM.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.226 CP RM include următoarele trei semne: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea de îndeplinire necorespunzătoare a obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice sau în inacțiunea de eschivare de la îndeplinirea acestora; 2) urmările prejudiciabile sub forma: a) îmbolnăvirii în masă a oamenilor; b) pieirii în masă a animalelor; c) decesului persoanei; d) altor urmări grave; 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Cele două modalități normative alternative ale faptei prejudiciabile examinate sunt: 1) acțiunea de îndeplinire necorespunzătoare a obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice; 2) inacțiunea de eschivare de la îndeplinirea obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice.

Oricare din aceste două modalități este suficientă pentru aplicarea răspunderii în baza art.226 CP RM.

În prima sa modalitate, fapta prejudiciabilă presupune că făptuitorul îndeplinește defectuos, în dezacord cu cerințele normative, obligațiile de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice. După calitatea executării, o asemenea îndeplinire a obligațiilor se asimilează cu neîndeplinirea lor.

În cea de-a doua modalitate a sa, fapta prejudiciabilă presupune sustragerea, refuzul făptuitorului de a-și îndeplini obligațiile de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice, deși acesta putea și trebuia să le îndeplinească.

Obligația de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice se statuează în cadrul unor acte normative, la care face trimitere art.226 CP RM. Printre astfel de acte normative se numără: Legea Republicii Moldova pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.06.2000 [17]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Principiilor de bază pentru restabilirea terenurilor degradate, nr.404 din 09.06.1994 [18]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea impactului întreprinderilor privatizabile asupra mediului înconjurător, nr.394 din 08.04.1998 [10], etc.

Eschivarea sau îndeplinirea necorespunzătoare a oricăror astfel de obligații intră sub incidența dispoziției de la art.226 CP RM.

Infracțiunea prevăzută la art.226 CP RM este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul producerii urmărilor prejudiciabile exprimate în: a) îmbolnăvirea în masă a oamenilor; b) pieirea în masă a animalelor; c) decesul persoanei; d) alte urmări grave.

Înțelesul noțiunilor, care desemnează aceste urmări prejudiciabile, a fost relevat cu ocazia examinării infracțiunilor specificate la art.223-225 CP RM.

Urmările prejudiciabile menționate în dispoziția art.226 CP RM au un caracter alternativ. Producerea oricăreia din ele este suficientă în vederea aplicării răspunderii conform art.226 CP RM. Producerea mai multora din urmările prejudiciabile consemnate mai sus (în ipoteza unicității infracțiunii) poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei.

În situația în care fapta nu implică producerea urmărilor prejudiciabile specificate în dispoziția art.226 CP RM, răspunderea poate fi aplicată conform art.117 din Codul contravențional: neîndeplinirea obligației de a aduce terenurile într-o stare care să asigure folosirea lor conform destinației (alin.(1)); neîndeplinirea obligației de a aduce terenurile afectate de folosirea subsolului într-o stare care să nu prezinte pericol și să asigure folosirea lor ulterioară (alin.(2)). De asemenea, poate fi făcută calificarea potrivit alin.(11) art.154 din Codul contravențional, pentru neîntreprinderea măsurilor de lichidare a gunoștilor neautorizate și necontrolate.

Latura subiectivă a infracțiunii analizate se caracterizează prin intenție sau imprudență față de fapta prejudiciabilă și prin imprudență față de urmările prejudiciabile. Motivul infracțiunii se exprimă, în principal, în superficialitatea manifestată de către făptuitor în raport cu îndeplinirea obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice.

Subiectul infracțiunii prevăzute la art.226 CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

În afară de aceasta, subiectul are calitatea specială de persoană cu funcție de răspundere sau de persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, ori de persoană juridică având obligația de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice.

Necesitatea îndeplinirii acestei obligații rezultă din prevederile unor acte normative: Legea Republicii Moldova pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate [17]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Principiilor de bază pentru restabilirea terenurilor degradate [9]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea impactului întreprinderilor privatizabile asupra mediului înconjurător [10] etc.

În ce privește varianta agravată specificată la alin.(2) art.226 CP RM, este admisibilă interpretarea în manieră similară celei privind fapta prevăzută la alin.(2) art.225 CP RM.

Bibliografie:

1. Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.3-6.
2. Codul funciar al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 25.12.1991. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1991, nr.8.
3. DONGOROZ, V. și al. *Explicații teoretice ale Codului penal român*. Vol.III. București: ALL BECK, 2003, p.451.
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Regulamentului privind autorizarea funcționării și schimbării destinației construcțiilor și amenajărilor, nr.306 din 30.03.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr.37.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale, nr.1076 din 16.11.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.227-230.
6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la preîntâmpinarea importului și comercializării ilicite a produselor chimice și biologice destinate utilizării în agricultură și silvicultură pe teritoriul republicii, nr.740 din 02.11.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1996, nr.2.
7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulilor privind prestarea serviciilor poștale, nr.798 din 18.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.91.
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Regulamentului rețelei naționale de observare și control de laborator asupra contaminării (poluării) mediului înconjurător cu substanțe radioactive, otrăvitoare, puternic toxice și agenți biologici, nr.961 din 21.08.2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2006, nr.142-145.
9. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Principiilor de bază pentru restabilirea terenurilor degradate, nr.404 din 09.06.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.7.
10. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea impactului întreprinderilor privatizabile asupra mediului înconjurător, nr.394 din 08.04.1998. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1998, nr.56.
11. Legea Republicii Moldova privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 09.07.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.155-158.
12. Legea privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 08.06.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.229-233.
13. Legea Republicii Moldova privind protecția mediului înconjurător, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 16.06.1993. În: *Monitorul Parlamentului Republicii Moldova*, 1993, nr.10.
14. Legea Republicii Moldova cu privire la regimul produselor și substanțelor nocive, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 03.07.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr.67-68.
15. Legea Republicii Moldova cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 23.09.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.241-246.
16. Legea Republicii Moldova cu privire la protecția civilă, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 09.11.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.20.
17. Legea Republicii Moldova pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.06.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr.141.
18. Regulamentul și Normele igienice ale Ministerului Sănătății privind reglementarea expunerii la radiații a populației de la sursele naturale, nr.217 din 30.07.2001. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr.92.

Prezentat la 14.08.2013